

מהתיקון הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי שניאור זלמן מלאדי האדמו"ר הזקן מרן בעל התניא ושולחן ערוך הרב בנו של הגאון רבי ברוך נסתלק בכ"ז טבת (תקע"ג)

לילה אחת הגיע הבעל התניא לבית רבו המגיד ממעזריטש והקיש בדלת. שאל המגיד מי שם, וענה ואמר: איך זלמן! אני זלמן! ומיד תפס שאמר על עצמו "איך" - "אני" המורה על ישות. אמר לו המגיד הקדוש, שעבור זה שאמר כך, יהיה ענשו שהלילה לא ילין במעזריטש.

יצא הבעל התניא מהעיר וחיפש מקום ללון, עד שנקלע לאיזה פונדק, והצטנף שם באיזה פינה. בעודו יושב ומתכונן לשינה, הגיעו לשם חבורת אנשים והתיישבו לסעוד סעודה של שמחה, ובראותם אותו צירפוהו עמהם לסעודה.

ויהי באמצע הסעודה הבחינו האנשים שחסר להם כפית זהב, מיד חשדו בו, בחשבם שהוא עני המסבב על הפתחים, והתחילו לחקור אם הוא גנב הכפית, והוא ענה להם "איך נישט" - "לא אני". והתחילו להכותו מרוב כעסם על שאינו מודה, והוא באחת חזר ואומר שוב ושוב "איך נישט". עד שריחם עליו הבעל הבית והפציר באורחים, שיניחוהו לנפשו ולא יכוהו יותר, ועזבוהו.

אחרי שגמרו הסעודה והלכו לישון, נשאר שם הבעל הבית וישב ללמוד איזה סוגיא, ובלמדו הסוגיא נעלם ממנו פטש הסוגיא, ולא מצא מוצא למבוכתו. הבעל התניא בשמעו זאת ניגש אליו ולימד אותו הפטש הנכון. בגמרו ללמוד עמו, שאלו הבעל הבית, הלא רואני שאתם יודעים ללמוד, ואם כן למה גנבתם הכפית, ענה לו הבעל התניא שוב, "איך נישט", והוסיף ואמר, שלפי השערותי, פלוני שישב כאן וכאן הוא הוא הגנב. ואכן חיפש הבעל הבית בכליו של פלוני ומצא שם הכפית.

ויהי למחרת, כשחזר הבעל התניא לרבו המגיד, שאלו, כמה פעמים אמרת אתמול "איך נישט", ענה לו, עשרה פעמים. אמר לו המגיד כי אכן כך צריך להיות, כי על פעם אחת שאומרים "איך" - אני, צריך לחזור ולומר כנגד זה עשרה פעמים "איך נישט".

*

פעם באו לבעל התניא וטענו לפניו, על כך שכל אחד מהחסידים קורא לעצמו "חסיד", גם מי שבאמת עוד לא שייך לדרגה גבוהה זו. נשען הבעל התניא כשראשו על היד כמנהגו, לאחר מכן הרים את הראש ואמר: כך כך? שיקויים בהם מה שאומרת המשנה!

האנשים נבהלו מאד. הסביר להם הבעל התניא, זה משנה מפורשת (פאה פ"ח מ"ט), שאם אחד עושה את עצמו כחיגר וסומא ופיסח, אינו מת מן הזקנה עד שיהיה כאחד מהם. ולכן כל החסידים קוראים את עצמם "חסיד" אף מי שבאמת עוד לא הגיע לדרגת חסיד, כדי שעל ידי זה לא יהיה מת מן הזקנה עד שיהיה חסיד!

איזה מהפך עשה הרב זצ"ל בעיירה לוצק

המטבת, הכרים והכסתות, והפמוטים של שבת". הרב הרגיע את העניים לבל ידאגו, כי תיכף יפעל למענם שיקבלו את כליהם חזרה מהמטטרה.

מה עשה, מיד בבואו לבית מלוננו שלח את משמשו עם תוף, לתופף ברחובות העיר, דבר זה שימש כסימן, שרב חשוב בא לעיר וקורא את הציבור לאספת עם. מיד נאספו כל הקהל אנשים נשים וטף לבית המדרש הגדול של העיר.

הרב עלה על הבימה והוכיחם בדברי מוסר ותוכחה על המחלוקת שפרצה בעיר, ועל שחזבו את העניים בשנה זו בגלל המחלוקת. בתוך דברי המוסר הקשה להם הרב קושיא עצומה על הגמרא ה"ל, הזהרו בבני עניים שמהם תצא תורה, הלא איפכא מסתברא, מבני עשירים יכול ביותר לצאת תורה, כי יש להם מכל טוב, ויכולים ללמוד מתוך הרחבת הדעת. מה שאין כן בני העניים שעליהם אמרו חז"ל (עירובין מא:), עניות מעבירה את האדם על דעתו ועל דעת קונו, וכל לימודם הוא מתוך דחק ולחץ, איך תצא תורה מהם.

ותירץ הרב, דהנה הנביא אומר (ישעיה נא, ד) תִּנְחָה תְּחַשֶׁה מֵאֲתֵי תְצֵא, שלעתיד לבוא יבואו מעשים וסיפורים חדשים בתורה החדשה. ומה יהיה כתוב בתורה החדשה, כל הצרות שסבלו ישראל בגליות בין הגויים, והשתא ניחא מה שאמרו חז"ל הזהרו בבני עניים שמהם תצא תורה, רצה לומר, שרק מהם תצא התורה החדשה שתספר איך סבלו בגליות, אבל מבני העשירים לא יהיה מה לכתוב בתורה החדשה, כי להם לא היו שום רעות וצרות בגלות, ולא סבלו שום אכזריות וקשיים.

לכן אם אתם עשירי לוצק כן רוצים לזכות, שיהיה לכם חלק בתורה החדשה, שילמדו בבקשה את המס בעד עניי עירכם כמו בכל שנה ושנה, ותחקו מהמטטרה בחזרה את כל כליהם הממושכנים. ואז תזכו שלא יהיה כתוב בתורה החדשה כלפי בני העניים, שעשירי העיר לוצק סירבו לשלם המס ובאו המשטרה ולקחו את כל אשר להם ונשאר בעירום ובחוסר כל עד שמותו ברעב רחמנא ליצלן. אלא יהיה כתוב בתורה חדשה, שהמס היה קשה מנשוא ובעיקר לדלת העם, והעשירים התנדבו לשלם עבורם, ואז יהא חלקכם בתורה החדשה בכבוד.

דברי הרב עשו רושם גדול על הקהל, ומיד אחרי הדרשה אספו פרנסי העיר סכומים גדולים מהעשירים, והלכו למטטרה לפרוע את כל חובות העניים, וקיבלו בחזרה את כל כליהם, ולעניים היתה רוחה. ובזה נגמר כל ענין המחלוקת בעיר לוצק! ועליו אומר הכתוב (קהלת ח, א) מי כהחכם ומי יודע פשר דבר.

הסיפור הנפלא הוא מתוך הספר "נפשות חסידי", לגאון רבי אברהם יעקב בומבך שליט"א.

איך אפשר לזכות לבנים תלמידי חכמים

בורא עולם נותן התורה האיר לי ווארט בחמלת ה' עלי ובסייעותא דשמיא, שזה מתוך יותר מדבש. והגם שידוע שאין הנחתום מעיד על עיסתו, אך אני מקוה שגם אתם הלומדים היקרים תחשבו כך, שזה מתוך יותר מדבש.

הגמרא הידועה בדף היומי שלנו (נדרים פא:), מפני מה אין מצויין תלמידי חכמים לצאת תלמידי חכמים מבניהן, ובסוף אומרת הגמרא, רבינא אומר שאין מברכין בתורה תחילה. ומזה לומדים את חומרת העון של מי שאינו מברך ברכת התורה.

חשבתי בדרש כך, כשיהידי פוגש חבר שלו אחרי הרבה זמן שלא נפגשו, יש התרגשות גדולה ביניהם, ידידות גדולה, וכשהם נפרדים בהתרגשות, אחד מברך את השני, זְאֵלְסְט זַיִן אַ גְרוֹסְקֶער פֿר מַזֶּל - שיהיה לך הרבה מזל, השני מברך פרנסה בשפע, והשלישי מברך אַ גוֹטע שְׂטעלעך - תפקיד טוב בקרוב.

הכל טוב ויפה, אבל זה לא ברכה על תורה. זהו "שאיין מברכין בתורה תחילה", אתה רוצה לברך את החבר, את הידיד, תאחל לו ברכה שקשורה לתורה הקדושה, כי זה בעצם תמצית חייו בעולם הזה, מה יש לנו פה בעולם בלי לימוד התורה, ולפי הברכה רואים מה חשוב לאדם, ומה סדר העדיפות שלו.

ומידה טובה מרובה, בזכות שנברך לכל אחד ואחד מ ישראל ברכות שקשורות לתורה הקדושה, זיכנו ה' יחד עם כל ישראל לראות בנים ובני בנים תלמידי חכמים וצדיקים.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם נדרים דף פא, כ"ח אב תשע"ה)

עשירים הזהרו שגם מכם תצא תורה

נספר סיפור מעניין על הגמרא בדף היומי שלנו (נדרים פא:), הזהרו בבני עניים שמהם תצא תורה: פעם היה חוק שמכל אלף נפש מ ישראל, לקחה המשטרה מס ממשלתי אלף רובל, כדי החזקת חייל אחד בצבא. בעיר הגדולה לוצק שהיו בה אלפי יהודים וביניהם עניים מרודים, היה נהוג, שהעשירים שילמו עבורם את המס.

שנה אחת היתה מחלוקת בעיר, ומשום כך לא שילמו העשירים בעד העניים את המס. כמובן שהעניים לא יכלו לשלם מעצמם את המס, ולכן באו שוטרים ולקחו את כל הכלים שמצאו בביתם של העניים תמורת המס, והיתה צרה גדולה לעניים שנשארו ריקם מכל וכל.

בהשגחה פרטית הגיע אז לעיר הגאון הצדיק רבי אברהם יהושע קצנבלוביגן זצ"ל אב"ד טלוסט. העניים רצו לקראתו בצעקות מרות: "דיבנו ראה מה קרה לנו, המשטרה לקחה מאיתנו בתור משכונן את כלי הבית שלנו, כלי המלאכה, כלי

בשבת קודש פרשת וישב שבת מברכים חודש טבת בעיר ביתר עילית, בין גברא לגברא, בורא עולם האייר לי מעיין של חשיבה על מה שנקרא בפי העם, "נוער נוסר", יש לדבר הזה שלל תוארים, אבער דער אונטערשטע שוּרָה - השורה התחתונה, שיש נשמות שזה יכול להיות בנין למשפחות החשובות ביותר, שמן זית זך, שלדאבונינו מתגוללים בתוך האשפה. בעבר חשבתי את הווארט הזה על פסוק אחד בפרשת וישב (לו, טו), **ויאמר את אחי אנכי מבקש הגידה נא לי איפוא הם רועים**. אבל למעשה בשבת קודש כשהתבוננתי בזה, חשבתי בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא, שכל הפסוקים במרק לו, מפסוק יב עד פסוק כג, שזה עובר משני עד שלשי, הכל אפשר לפרש שמדבר על "נוער נוסר" מה לעשות אתו. (פסוק יב) **ויכלו אחיו לרעות את צאן אביהם בשכם. צאן - אביהם**, בורא עולם הוא האבא שלנו, ואנחנו הילדים שלו זה הצאן, ואנחנו צריכים לראות מה קורה עם צאן אביהם. (פסוקים יג-יד) **ויאמר ישראל אל יוסף הלא אחיך רועים בשכם**, האחים שלך נמצאים באשפה של האשפה, **ויאמר לו לך נא ראה את שלום אחיך**, הסתכל - קוק זך ארום, תסתכל מה אתה יכול לעשות למענם.

(פסוקים טו-טז) **וימצאהו איש והנה תועה בשדה**, הבן אדם שואל את הילד התועה, **מה תבקש? ויאמר את אחי אנכי מבקש**, אני רוצה קירבה של אח. (פסוק טז) **ויאמר האיש נסעו מזה**, הבה נסע מהמקום שאנחנו נמצאים, אולי במקום אחר, משנה מקום משנה מזל. (פסוק יז) **ויראו אותו מרחוק**, לא הרגישו מספיק שאותו ילד תועה קרוב לנו, ראו אותו מרחוק. (פסוק יט) **ויאמרו איש אל אחיו הנה בעל החלומות**, ועוד נותנים שם לילד שהוא בעל החלומות. (פסוק כ) ועוד מוסיפים ואומרים, לא עליכם **ועתה לכו ונהרגו**, הבה נתפטר ממנו, ונוציא לו את החיות לחלום חלומות. (פסוקים כא-כב) **וישמע ראובן ויאמר לא נכנו נפש, ויאמר אליהם ראובן אל תשפכו דם**, דם יהי נשפך, **למען הציל אותו מידי**, החיוב שלנו להציל את הנוער שמתגלגל באשפות, **ולהשיבו אל אביו**, אביו תרתי משמע. כמה מתאים להתפלל עכשיו בימי החנוכה ויהיו זרעי הרע זרעי, אבל מה אתה מוכן לעשות בשביל הזרע זרעי של בורא עולם. שזוכה בזכות שנחשוב על הבנים של בורא עולם, שבורא עולם ישמח אותנו במידה כנגד מידה, זרע ברך ה', אמן ואמן.

בצילם של גדולי ישראל שליט"א

כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א

נר שני של חנוכה בצילו של מנהיג ישראל, המנורה הטהורה, הוד כבוד קדושת מרן הרבי מבעלזא שליט"א. קשה לבטא במילים את ההתעוררות שיש במקום קדוש זה. שלשים וחמש שנה לא זכיתי להיות בבעלזא בחנוכה לעקטל, הפעם האחרונה שזכיתי, היה בבעלזא ברחוב אגריפס בירושלים עיר הקודש, אבל לזכות להיות מרישא עד גמירא בהדלקה, זה היה אתמול בלילה לראשונה.

חשבתי הבוקר בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא, הגמרא בסוכה (כח:): שיחת חולין של תלמידי חכמים צריכה תלמוד, בבעלזא אצל מרן שליט"א, כל תנועה, כל ראייה, כל מילה, אפשר ללמוד מזה תורה ויראת שמים.

באיזה דביקות מרן שליט"א שרוי בשירי התעוררות. הקאפליע בבעלזא מורכב, מראש ישיבה חשוב בעל המנגן הרה"ג רבי ירמיה דמן שליט"א, המגיד שיעור בעל התפילה אצל מרן שליט"א הרה"ג רבי אהרן שטערנליכט שליט"א ועוד ועוד.

וגילו ברעדה (תהלים ב, יא) לומדת הגמרא במסכת ברכות (ל:), במקום גילה שם תהא רעדה, זה מה שראיתי אתמול בלילה, קלעקטל בבעלזא, גילה מצד שמחת חנוכה, ורעדה להיות במקום קדוש זה. ניסיתי בזמן ההדלקה לא להגיע לבכי של התרגשות, אבל בזמן שגאון ישראל ראש ישיבת מבקשי השם רבי פינחס פרידמן שליט"א שר, זלגו מעיני הרבה דמעות של התרגשות.

מרן שליט"א מדבר דברי אלקים חיים, דיבורים שיכול לרומם כל יהודי. חשבתי אתמול בעת התורה, שמרן נוהג תמיד לסיים בברכה על "הרמת קרן התורה וישראל במהרה", ובאמת יעדע תורה - כל תורה של מרן שליט"א, מרומם כל אחד מישראל ששומע הדיבורים באיזה מצב שהוא רק נמצא.

מרן דיבר אתמול מה זה שמונת ימי חנוכה, שכל הנס של חנוכה היה מצד רחמים וחסדים, ועל למטה מעשרה טפחים, שכל יהודי באשר הוא, יכול להתרומם אין די הייליגע לעקטיגע טעג פון חנוכה - בימים הקדושים והמאירים של חנוכה. מרן מעורר רחמים וחסדים בתורה, מברך את כלל ישראל, ס'זאהל נשפע ווערן פאר אידישע קינדער - שיושפע לבני ישראל כל החסדים וכל הרחמים.

יש יהודים שמתעוררים בענייה, ויש שזוכים להתעורר כל יום ויום של ימי חנוכה בהדלקה דבעלזא אצל מרן שליט"א. אז מה הפלא שאדמו"ר"ם, דיינים, רבנים מכל הארץ, ועמך בית ישראל, מגיעים לטעום מהקדושה, בלי עין הרע לא היה מקום לסיכה אתמול בהדלקה.

זכיתי בזכות אבותי להתברך ממרן שליט"א אחרי ההדלקה, ולהביא למרן בידי הקדושות שתי גלינונות מתיקות הדף היומי, מהשבוע ושבוע שעבר. מרן מתעניין בפרטות ממה מורכב הגליון. זכיתי לקבל מידי חנוכה געלט - דמי חנוכה, ולהגיד ווארט שאמרתי אתמול בפתחת השיעור בקול הלשון, חיזוק לנוער מתמודד, ולהזכיר הזכרה שמרן שליט"א כל הזמן מתעניין על זה אצל ידידי אהובי, הגבאי המסור הרב מיכל פירער שליט"א, וואס טוהט זיך דארטן - מה קורה בענין זה וזה, זה נותן כח רוחני וגשמי לכל השנה ולכל החיים.

שנזכה שהאורות הגדולים של ימי החנוכה ליווה אותנו כל השנה, מי יעלה בהר ה' ומי יקום, שנישאר כל השנה בדרגות הגבוהות במדרגות שאנחנו מרגישים בזמן הדלקת הנרות, ושנזכה שמרן שליט"א מתוך בריות גופא ליווה אותנו בקרוב לקבל פני משיח צדקנו, אמן.

הרבי מבעלזא שליט"א מעיין בגליון מתיקות הדף היומי אחרי הדלקת הנרות

מאוצרות הפרשה

ויאמר השליכהו ארצה וכו' וינס משה מפניו ויאמר וכו' שלח ידך ואחז בזנבו וישלח ידו ויחזק בו וכו' למען יאמינו וכו' (ד, ב-ה). מרן הבני יששכר בספרו אגרא דכלה, מדקדק כמה דקדוקים בפסוקים אלו, (א) למה משמענו התורה שמושה נס מפניו. (ב) בציווי השם נאמר אחז בזנבו, ומשמע שיאחז קצת בזנב הנחש, ואילו בעשית משה נאמר ויחזק בו' ומשמע שאחז בחוזקה בכל הנחש. (ג) למען יאמינו הוא מאמר חדש מהש"ת, ולמה לא נאמר ויאמר ה'.

ומבאר הבני יששכר, דהפסוק משמענו צדקת משה, דמתחילה כשנהפך המטה לנחש היה סובר, שכוונת הש"ת להפחידו בלבד, על אשר אמר על ישראל והן לא יאמינו לי, ולכן מפחידו ה' בנחש דוקא, על כי הנחש סיפרה גם כן לשון הרע, וכמו שאמר חז"ל (ב"ר י"ט ד').

אך אחר כך כשאמר לו הש"ת, שלח ידך ואחז בזנבו, היה סובר אשר ח"ו הגיע עתו למות על ידי הנחש, ותיכף קיבל עליו את הדין בלב שלם למסור נפשו, ולא המתין לסיום מאמר הש"ת למען יאמינו וגו', רק תיכף ומיד רץ למסור נפשו. ועוד הוסיף במצוות הש"ת, שהש"ת לא ציוה אותו רק אחיזה בלבד ובזנבו, ואילו הוא החזיק בחוזק ובכולו, כדי להוסיף במסירתו נפשו לדעתו.

ויאמר אליו ה' מה זה בידך ויאמר מטה (ד, ב). הנה באמת השאלה אינו מובן מה זה בידך, הא היה לו מטה. ופירש"י, כאדם שאומר לחברו מודה אתה שזו שלפניך אבן היא? אומר לו הן. אמר לו, הריני עושה אותה עץ. אך באמת קשה עוד, הרי משה היה אז במקום השכינה, ואיאת (ברכות נד.) לא יכנס להר הבית במקלו, והאיך בא במקלו. ותיירץ הרבי רבי בונים מפרשישחא ז"ל, דבאמת לא היה לו מקל בידו, רק כששאלו להקב"ה מה זה בידך, באותו רגע נתהווה מקל! ולכן נקרא "מטה" - האלהים".

נקודה למחשבה: